

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/38/2016
Identifikačné číslo spisu:	8111211023
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8111211023.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: BENC, s.r.o., so sídlom v Prešove, Jesenná 8, IČO: 36 506 451, zastúpená JUDr. Michalom Feciľákom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná 8, proti žalovaným: 1/ Prešovský samosprávny kraj, so sídlom v Prešove, Námestie mieru 2, zastúpený Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom v Prešove, Jesenná 14, IČO: 37 936 859 a 2/ Mesto Prešov, so sídlom v Prešove, Hlavná 73, IČO: 00 327 646, zastúpené JUDr. Alojzom Naništom, advokátom s o sídlom v Prešove, Sládkovičova 8, o náhradu z a užívanie nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8 C 88/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2015 sp. zn. 4 Co 146/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2015 sp. zn. 4 Co 146/2014 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom zo 7. marca 2014 č. k. 8 C 88/2011-688 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala zaplatenia 33 184,98 € spolu s 9,25 % ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 20. apríla 2011 do zaplatenia od žalovaného v 1. rade a od pôvodne žalovaných v 1. až 3. rade zaplatenia sumy 1 182,67 € spolu s 9,25 % ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 20. apríla 2011 do zaplatenia, titulom náhrady za užívanie nehnuteľnosti, zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení poukázal na dôvody žaloby, stanovisko účastníkov konania, obsah pripojených listinných dôkazov a uviedol, že právna predchodkyňa žalobkyne nadobudla vlastnícke právo k parcele KN-C č. 3292/2 - zastavané plochy a nádvoria, zapísanej na LV č. XXXX, k. ú. F. na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 13. marca 2007 s JUDr. Jozefom Tarabčákom, správcom konkurznej podstaty úpadcu Automobilové závody, a.s., v likvidácii. Vklad vlastníckeho práva právnej predchodkyne žalobkyne bol povolený dňa 17. apríla 2007, pod č. V-2061/07. V konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9 Co 62/2012 sa súd zaoberal otázkou nadobudnutia vlastníckeho práva právnou predchodkyňou žalobkyne k nehnuteľnosti, ktorá tvorí aj predmet tohto konania a dospel k záveru, že dňom nasledujúcim po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania o návrhu na vylúčenie zo súpisu majetku v konkurznej

podstate pozemku KN C parc. č. 3292/2, t. j. dňom 24. novembra 2006 vznikla nevyvrátiteľná domnienka, že predmetná nehnuteľnosť bola zahrnutá do súpisu oprávnene a že správca konkurznej podstaty je oprávnený ju speňažiť. Toto speňaženie sa zrealizovalo formou kúpnej zmluvy zo dňa 13. marca 2007, ku ktorej dal konkurzný súd súhlas opatrením č. k. 5 K 169/2001-140 zo dňa 7. februára 2007. Konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia je právne posúdené ako nárok na vydanie plnenia získaného bez právneho dôvodu. Takýto uplatnený a už aj právoplatne prisúdený nárok má charakter výkonu vlastníckeho práva. Nemožno ho považovať za nárok zo záväzkového vzťahu založeného pri takej podnikateľskej činnosti žalobkyne (jej právnej predchodkyne), ktorá by sa týkala zabezpečovania verejných potrieb. Táto podstata spoločenského vzťahu, v ktorom jeho účastníci vystupovali, je rozhodujúcou aj pre posúdenie právneho režimu, ktorý by sa mal aplikovať na úroky z omeškania či premĺčanie. Súd prvého stupňa poukázal na ustanovenia § 261 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, § 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a uviedol, že v prejednávanej veci je potrebné na otázku premĺčania aplikovať dvojročnú premĺčaciu dobu v zmysle ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka vzhľadom k tomu, že nárok uplatnený žalobkyňou má charakter výkonu jej vlastníckeho práva a nie obchodno-záväzkového vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanými ako subjektmi verejného práva, ktorý sa týka zabezpečovania verejných potrieb. Žalobkyňa ako vlastníčka predmetných nehnuteľností sa najneskôr odo dňa povolenia vkladu vlastníckeho práva, t. j. dňa 17. apríla 2007, dozvedela o bezdôvodnom obohatení, ako aj o tom, kto sa na jej úkor obohatil. Žalobkyňa si nárok na náhradu za užívanie nehnuteľností za obdobie od 20. apríla 2007 do 3. mája 2008, ktorý súd posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, uplatnila žalobou zo dňa 20. apríla 2011, t. j. po uplynutí premĺčacej doby. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa na vznesenú námietku premĺčania žalovanými v 1. a 2. rade prihliadol a žalobu žalobkyne zamietol. K výroku o trovách konania súd poukázal na ustanovenie § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 20. mája 2015 sp. zn. 4 Co 146/2014 v spojení s opravným uznesením z 5. augusta 2015 sp. zn. 4 Co 146/2014 výrokom I. pripustil zámenu na strane žalobkyne tak, že namiesto žalobkyne CORYN, s.r.o., Prešov bude v konaní vystupovať BENC, s.r.o., Jesenná 8, Prešov, IČO: 36 506 451; výrokom II. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že na základe procesného návrhu právnej predchodkyne žalobkyne a súhlasu žalobkyne so vstupom do konania z dôvodu postúpenia pohľadávky pripustil zámenu účastníkov na strane žalobkyne tak, ako je uvedené vo výroku I. rozsudku odvolacieho súdu. Oboznámením sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, zisteným skutkovým stavom ako aj odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa správne posúdil dôvodnosť vznesenej námietky premĺčania, ako aj právny vzťah medzi účastníkmi konania; preto sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením uvedeným súdom prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Žalobkyňou v odvolaní namietané nesprávne skutkové zistenia vrátane nesprávneho právneho posúdenia neboli dôvodné. Súd prvého stupňa správne vzhľadom na dôvodne vznesenú námietku premĺčania sa touto námietkou zaoberal. Právny vzťah medzi účastníkmi posúdil ako vzťah občianskoprávny z dôvodu, že uplatnený nárok za užívanie nehnuteľností z titulu bezdôvodného obohatenia nie je nárokom, ktorý by vznikol z dôvodu podnikateľskej činnosti, na ktorú skutočnosť súd prvého stupňa správne poukázal. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku týkajúcu sa nevysporiadania sa s predloženými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR, Českej republiky, prípadne ústavným súdom z dôvodu, že záver súdu o dôvodne vznesenej námietke premĺčania bol rozhodujúci vo veci samej v súlade so zásadou hospodárnosti konania. Nebolo povinnosťou súdu vo veci vykonávať ďalšie dokazovanie, resp. zaujímať stanovisko k predloženým rozhodnutiam z dôvodu, že na vznesenú námietku premĺčania je súd povinný prihliadať ex officio a náležite sa s ňou vysporiadať. Odôvodnenie rozhodnutia spĺňa náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., je jasné, zrozumiteľné a preskúmateľné, a preto ani namietaná arbitrárnosť nebola dôvodná. O trovách odvolacieho konania bude rozhodnuté súdom prvého stupňa podľa § 224 ods. 1, 4 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie z dôvodu, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 ide o ustanovenie § 237

ods. 1 písm. f/ O.s.p.) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Vádu konania (odňatie možnosti konať pred súdom) vidí žalobkyňa v tom, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je ako celok nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Z týchto dôvodov navrhuje zrušiť rozsudok odvolacieho aj prvostupňového súdu a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný v 1. ani v 2. rade sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte právny názor nevyslovil. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba ale zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľky o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobkyňa v dovolaní namieta, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo

formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“).

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobkyne (č. l. 692 spisu) sa písomne vyjadrili žalovaní v 1. rade podaním doručeným súdu prvého stupňa 9. júna 2014 (č. l. 711 spisu) a žalovaný v 2. rade podaním doručeným súdu prvého stupňa 2. júla 2014 (č. l. 713 spisu), žalobkyňa ale nemala možnosť dozvedieť sa o týchto vyjadreniach a prípadne sa k nim aj vyjadriť, lebo súd jej tieto vyjadrenia žalovaných nedoručil. Opomenutím doručenia vyjadrení žalovaných žalobkyni došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jej možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

S poukazom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

O trovách doterajšieho konania vrátane trov dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1, 4 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.